

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Zuzany Bystřické a soudců Mariana Kokeše a Lubomíra Majerčíka v právní věci

žalobce: D. P.
zastoupený advokátem Mgr. Robertem Pšenko
sídlem Veselá 169/24, 602 00 Brno

proti
žalovanému: Krajský úřad Jihomoravského kraje
sídlem Žerotínovo náměstí 449/3, 602 00 Brno

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 1. 2023, č. j. JMK 18142/2023, sp. zn. S-JMK 78786/2022/OD/Bo

takto:

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce podanou žalobou brojí proti v záhlaví citovanému rozhodnutí, kterým žalovaný dle § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v rozhodném znění (dále jen „správní řád“),

zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Městského úřadu Židlochovice, odboru dopravy (dále jen „správní orgán prvního stupně“) ze dne 4. 5. 2022, č. j. MZi-2021/533637, kterým správní orgán prvního stupně uložil žalobci dle § 137 odst. 2 správního řádu pořádkovou pokutu ve výši 1 000 Kč za bezdůvodné odepření podání vysvětlení ve věci přestupku dle § 125c odst. 1 písm. f) bod 4 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), kterého se měl dopustit dosud nezjištěný pachatel tím, že dne 21. 12. 2021 v 01.29 hod. v obci Rajhrad, na ul. Stará pošta (silnice č. III/42510 v km 1,1) s vozidlem reg. zn. X překročil nejvyšší povolenou rychlost v obci stanovenou zvláštním právním předpisem na 50 km/h, přičemž vozidlu naměřena rychlost 61 km/h, po odečtení tolerance odchylky ve výši 3 km/h od naměřené hodnoty byla vozidlu naměřena rychlost 58 km/h.

II. Shrnutí argumentů obsažených v žalobě

2. Ve včas podané žalobě (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“), splňující též ostatní podmínky řízení (§ 65, § 68 a § 70 s. ř. s.), žalobce navrhuje krajskému soudu, aby rozhodnutí žalovaného zrušil.
3. Žalobce ve stručné žalobě uvádí, že rozhodnutí správního orgánu prvního stupně i žalovaného jsou nezákonná, nepřezkoumatelná a že jejich vydáním byl zkrácen na svých právech. Žalobce konkrétně namítá, že nemůže být nucen k doznání ani k podání výpovědi, a to s odkazem na nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 2. 2010, sp. zn. I. ÚS 1849/08.

III. Vyjádření žalovaného, replika žalobce

4. Ve vyjádření k žalobě žalovaný uvádí, že pořádková pokuta byla uložena v souladu s § 137 odst. 2 správního řádu, neboť žalobce byl vyzván k podání vysvětlení, byl řádně poučen o následcích odepření podání vysvětlení. Žalobce dle žalovaného nebyl sankcionován za pasivitu (mlčení), co do podání vysvětlení (za to, že nepodal vysvětlení), ale za to, že správnímu orgánu nesdělil, co jej k tomuto postupu vede. Žalobcova argumentace, že tím bylo porušeno jeho ústavně zaručené právo, je tedy dle žalovaného lichá.
5. V replice k vyjádření žalovaného žalobce namítá, že správní orgán mohl aktivně požádat žalobce, ať sdělí důvody svého postoje nebo učinit další kroky ke zjištění skutečného stavu věci. Tvzení žalovaného, že neměl informace o tom, zda žalobce nepodal vysvětlení ze zákonných důvodů či nikoliv, jde na vrub žalovaného, který tak měl aktivně usilovat o vysvětlení ze strany žalobce a případně rozhodnout ve prospěch žalobce, nikoliv jej sankcionovat.

IV. Posouzení věci soudem

6. Krajský soud přezkoumal v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) napadené rozhodnutí žalovaného, jakož i rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, včetně řízení předcházejících jejich vydání, a dospěl k závěru, že žaloba **není důvodná** (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
7. Vzhledem ke skutečnosti, že žalobce v podané žalobě uplatnil námitku nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí, zabýval se krajský soud nejprve otázkou, zda je napadené rozhodnutí způsobilé soudního přezkumu. Případná nepřezkoumatelnost správního rozhodnutí je totiž vadou natolik závažnou, k níž je krajský soud povinen přihlížet z úřední povinnosti (*ex officio*) a pro kterou by muselo být rozhodnutí žalovaného dle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. zrušeno.

8. K uvedené námitce krajský soud na úvod připomíná, že nepřezkoumatelnost rozhodnutí může nastat z důvodu jeho nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí. Obecně lze za nesrozumitelné považovat takové rozhodnutí, z jehož výroku nelze zjistit, jakým způsobem bylo rozhodnuto, jehož výrok je vnitřně rozporný nebo nelze rozeznat, co je výrok a co odůvodnění, dále takové rozhodnutí, z něhož není patrné, které osoby jsou jeho adresáty a kdo byl rozhodnutím zavázán apod. V případě nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů soud posuzuje, zda se žalovaný v rozhodnutí vypořádal se všemi žalobcem uplatněnými okolnostmi a zda srozumitelným způsobem uvedl, jaké skutečnosti vzal při svém rozhodování za prokázané a kterým naopak nepřisvědčil, jakými úvahami byl ve svém rozhodování veden, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a které důvody jej vedly k vyslovení závěrů obsažených ve výsledném rozhodnutí.
9. Vychází-li krajský soud z výše uvedených závěrů, jakož i ze základních zásad vztahujících se k obsahovým náležitostem odůvodnění rozhodnutí, pak je zřejmé, že žalobou napadené rozhodnutí tyto základní obsahové náležitosti nepostrádá. Z odůvodnění rozhodnutí je možno seznat, jakými úvahami byl žalovaný ve své rozhodovací činnosti veden, jakými skutečnostmi se zabýval a jaké důvody jej vedly k vyslovení závěrů obsažených ve výsledném rozhodnutí. Z rozhodnutí jsou patrné závěry, které žalovaný ve vztahu k žalobcem uplatněným odvolacím námitkám zaujal a na základě jakých konkrétních skutečností k nim dospěl. Napadené rozhodnutí netrpí vadou nepřezkoumatelnosti, ostatně žalobce tuto svou námitkou nikterak blíže nezdůvodňuje, přičemž svou žalobní argumentaci staví na věcné (byť rovněž velmi stručné) polemice se závěry žalovaného.
10. Podstatu této polemiky žalobce tvoří námitky zpochybňující zákonnost postupu i rozhodnutí správního orgánu prvního stupně (a žalovaného) o udělení pořádkové pokuty za neodůvodněné odepření podání vysvětlení dle § 137 odst. 2 správního řádu, dle něhož je *„každý povinen podat správnímu orgánu vysvětlení podle odstavce 1. Tomu, kdo bezdůvodně odepře podat vysvětlení, může správní orgán uložit pořádkovou pokutu (§ 62) až do výše 5 000 Kč.“*
11. Z obsahu správního spisu vyplývá, že dne 12. 1. 2022 byl vyrozuměn provozovatel vozidla, IKI, s. r. o., IČ: 60703199, Bayerova 578/8, 602 00 Brno, za účelem uhrazení peněžité částky z důvodu, že jako provozovatel vozidla reg. zn. X nezajistil dodržování povinností řidiče a pravidel provozu na pozemní komunikaci a tím se dopustil spáchání přestupku provozovatele vozidla. Na základě sdělení citované společnosti IKI s.r.o. ze dne 19. 2. 2022, měl být v době spáchání přestupku vozidlo reg. zn. X v užívání právě žalobce. Z tohoto důvodu bylo žalobci ze strany správního orgánu prvního stupně dne 17. 3. 2022 adresováno (a tentýž den i doručeno) předvolání k podání vysvětlení na den 11. 4. 2022 v 9:00 hod v sídle správního orgánu prvního stupně. Vzhledem ke skutečnosti, že žalobce se ve stanovený den za účelem podání vysvětlení nedostavil, vydal správní orgán prvního stupně dne 4. 5. 2022 citované rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty žalobci.
12. Na základě takto zjištěného skutkového stavu se krajský soud ztotožnil se závěry žalovaného. Nosné důvody pro závěr o nedůvodnosti žaloby opírá o závěry z judikatury Nejvyššího správního soudu, podle kterého hraje důležitou roli, kdy přesně žalobce zareagoval na výzvu správního orgánu. Účelem a smyslem zproštění se povinnosti podat vysvětlení z důvodu možného postihu za přestupek vyzvané osoby je vysvětlení nepodat, a přitom se nevystavit postihu za toto odepření. Toho lze efektivně dosáhnout pouze včasnou

reakcí, tj. reakcí učiněnou v době předcházející termínu, který správní orgán k podání vysvětlení stanovil. Pouze pokud by přede dnem, kdy měl vysvětlení podat, správnímu orgánu sdělil, že podání výpovědi z důvodů podle čl. 37 odst. 1 Listiny odpírá, připadal by v úvahu zákaz podání výpovědi vynucovat. Správní orgán by v takovém případě nemohl zjišťovat informace o skutečnostech, na které se odepření výpovědi vztahuje (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2014, č. j. 6 As 128/2013-37, bod 14; ze dne 23. 6. 2016, č. j. 10 As 61/2016-44, bod 17; ze dne 7. 4. 2020, č. j. 4 As 402/2019-32, bod 11-12, judikatura správních soudů je rovněž dostupná na www.nssoud.cz).

13. Argumentace žalobce v žalobě a dříve i v odvolání (nadto s oporou v nepřípadné judikatuře Nejvyššího správního soudu – ta se v drtivé většině týkala správnosti postupu správních orgánů při ztotožnění pachatele přestupku) ohledně nesprávnosti postupu správního orgánu, který se měl aktivně snažit zjistit důvody, proč byl žalobce pasivní, je zcela mylná. Krajský soud nepochybně nezbytnost při ukládání pořádkového opatření (pořádkové pokuty) respektovat princip zákazu sebeobviňování a sebeusvědčování, ani to, že správní orgány nemohou ukládání pořádkových pokut zneužívat za účelem získání informací. Zároveň však uvádí, že je na žalobci, aby si podle klasické právní zásady *vigilantibus iura scripta sunt* střežil svá práva a uplatňoval je v době, kdy lze ještě žádaného výsledku dosáhnout. K obdobným závěrům opakovaně dospěl i Nejvyšší správní soud ve své judikatuře (srov. např. rozsudek ze dne 18. 11. 2015, č. j. 9 As 106/2015-40, ze dne 23. 6. 2016, č. j. 10 As 61/2016-44, nebo ze dne 29. 4. 2014, č. j. 6 As 128/2013-37), v nichž zdůraznil požadavek, aby se správní orgán vyvaroval použití institutu uložení pořádkové pokuty se záměrem donucovat daného jednotlivce k poskytnutí informací představujících sebeobviňování.
14. Pokud tedy žalobce namítá, že jej nelze trestat za odmítnutí podání vysvětlení, lze samozřejmě v obecné rovině souhlasit s tvrzením, že není možné uložit pořádkovou pokutu osobě, která odmítla vypovídat ze zákonem uvedených důvodů. V opačném případě by došlo k porušení zákazu sebeobviňování. Nicméně v nyní souzené věci byla žalobci uložena pořádková pokuta za to, že se bez omluvy nedostavil k podání vysvětlení, nikoliv za samotné odmítnutí vypovídat. Je tedy evidentní, že jde o diametrálně odlišné situace. Povinnost dostavit se na předvolání ke správnímu orgánu k podání nezbytného vysvětlení má zásadně každý, i ten, kdo je podezřelý ze spáchání přestupku. Ten má také nepochybnitelné právo výpověď ze zákonem vymezených důvodů odepřít, o čemž musí být řádně a prokazatelně poučen (§ 137 správního řádu).
15. Jak vyplývá ze správního spisu, žalobce na předvolání k podání vysvětlení ze dne 17. 3. 2022 nikterak nereagoval a k podání vysvětlení se dne 11. 4. 2022 bez řádné omluvy nedostavil. Je nepochybné, že žalobce nic takového správnímu orgánu ani nenaznačil. Naopak předvolání ignoroval, se správním orgánem nekomunikoval a svojí pasivitou mu neumožnil ujasnit si, v jakém procesním postavení vystupuje a jaká práva s tímto postavením spojená musí být respektována. Pokud by žalobce postupoval v souladu s výše předestřenou zásadou *vigilantibus iura scripta sunt* a sdělil správnímu orgánu přede dnem podání vysvětlení, že využívá svého práva a odmítá vypovídat z důvodů uvedených ve správním řádu, byl by jakýkoli další nátlak v podobě opakovaného předvolání či použití pořádkových opatření směřující k dostavení se ke správnímu orgánu vyloučen. K nepřiměřenému použití srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 12. 2017, č. j. 9 As 277/2016-45; cit. rozsudek č. j. 6 As 128/2013-37, anebo žalobcem citovaný náleze Ústavního soudu ze dne 18.

2. 2010, sp. zn. I. ÚS 1849/08 (dostupný rovněž na <http://nalus.usoud.cz>). Ačkoliv žalobce tímto nálezem v žalobě argumentuje, krajský soud konstatuje, že ani tento nálezn není na pípád žalobce zcela použitelný, neboť žalobce jeho závěry vytrhává z kontextu skutkových okolností daného pípádu. Ústavní soud totiž své závěry o porušení principu zákazu sebeobviňování, který plyne z judikatury Evropského soud pro lidská práva, resp. z interpretace čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, formuloval za situace, kdy správní orgán přistoupil k uložení pořádkové pokuty jen a pouze z důvodu nedostavení se k podání vysvětlení, ačkoliv mu *prima facie* muselo být zřejmé, že jednání dotčeného jednotlivce nemohlo naplňovat po právní stránce znak pěstupku. Dotčeného jednotlivce pak nebylo možno pokutami donucovat k podání informací, byl-li policií označen za jediného možného pachatele pěstupku.

16. Jak již bylo rekapitulováno výše, v nyní projednávaném pípádě tomu tak rozhodně nebylo. Dle sdělení citované společnosti IKI s.r.o. mělo být v době spáchání pěstupku vozidlo v užívání právě žalobce. Z toho důvodu bylo žalobci ze strany správního orgánu prvního stupně dne 17. 3. 2022 adresováno (a tentýž den i doručeno) předvolání k podání vysvětlení, na které ovšem žalobce nikterak nereagoval. Na základě sdělení provozovatele vozidla, dle kterého měl žalobce vozidlo v době spáchání pěstupku v užívání, ovšem nelze dovodit skutečnost, že žalobce byl jediným podezřelým ze spáchání pěstupku. Stejně tak není relevantní tvrzení žalobce, že v dané věci nebylo podání vysvětlení nezbytně potřebné a rozhodné skutečnosti bylo možné zjistit jiným způsobem (viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2019, č. j. 8 As 243/2017–36). Na rozdíl od nyní projednávané věci, v uvedeném rozsudku provozovatel označil za možného podezřelého jinou osobu, která se při telefonickém hovoru s Policií České republiky doznala, že uvedený pěstupek spáchala. Odlišný byl taktéž postup správního orgánu, který na rozdíl od nyní souzené věci zahájil s osobou podezřelou správní řízení ihned po tom, co se tato nedostavila k podání vysvětlení. Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že při posuzování nezbytnosti – dostatku podkladů pro zaslání výzvy k podání vysvětlení je nutné přihlížet k postupu správního orgánu po tom, co osoba vyzvaná k podání vysvětlení toto nepodá (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 6. 2015, č. j. 6 As 46/2015–39). V nyní souzené věci správní orgán řízení se žalobcem nezahájil, naopak usnesením ze dne 4. 5. 2022 věc odložil a svou pozornost na vyvození pěstupkové odpovědnosti směřoval na společnost IKI s.r.o., jejímž jednatelem je žalobce, a to ve vztahu k pěstupku provozovatele vozidla dle § 125f odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb. Je evidentní, že správní orgán měl do této doby pochybnosti o tom, zda se žalobce skutečně pěstupku dopustil. Krajský soud tak shledává, že správní orgán neměl dostatek relevantních informací pro to, aby zahájil řízení se žalobcem před tím, než jej vyzval k podání vysvětlení. Z uvedeného je možné vyvodit závěr o nezbytnosti předvolání žalobce k podání vysvětlení u správního orgánu. Nelze tedy přisvědčit námitce žalobce, že správní orgány mohly danou otázku objasnit pomocí jiných podkladů (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 9. 2023, č. j. 9 As 3/2022–38).
17. Krajský soud proto uzavírá, že nic nenasvědčuje tomu, že by jednání správního orgánu prvního stupně bylo v pípádě žalobce vedeno záměrem donucovat žalobce k poskytnutí informací představujících sebeobviňování; výzvu k předvolání naopak hodnotí jako srozumitelnou a zákonnou. Uložení pořádkové pokuty za bezdůvodné odepření podání vysvětlení bylo zcela oprávněné; žalobce nijak nereagoval a aktivně (kupříkladu s tvrzením

ohledně využití svého práva mlčení či o porušení zákazu sebeobviňování) se nebránil vůči výzvě správního orgánu prvního stupně a možným dopadům nevyhovění výzvy včas. Ignorování výzvy ho proto nemohlo zprostit povinnosti vysvětlení podat. Stejně tak ho nemohlo zprostit navazující odpovědnosti za nesplnění této povinnosti, která se promítla do uložení pořádkové pokuty. Tu správní orgán prvního stupně žalobci v konkrétních okolnostech této věci uložil po právu. A žalovaný poté proto správně rozhodnutí správního orgánu prvního stupně potvrdil.

V. Závěr a náklady řízení

18. Na základě výše uvedeného krajský soud žalobu dle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl, neboť není důvodná.
19. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce ve věci úspěch neměl (žaloba byla jako nedůvodná zamítnuta), a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady řízení nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly, protože mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 30. dubna 2024

Zuzana Bystřická v.r.
předsedkyně senátu